

Énekhangképzési problémák az általános iskolai korosztályban

Asztalos Andrea

Kulcsszavak: gyermek énekhang, énekhangképzési hibák, éneklési képesség fejlesztése, énekzene, gyermekkar

Absztrakt

A kodályi alapelveknek megfelelően a magyarországi zenei nevelés az énekhangra épül. Az emberi hang mindenki számára hozzáférhető hangszer, amely a zenei élménynyújtás és ismeretszerzés fontos eszköze. A hallás fejlesztésében rendkívül nagy jelentőséggel bír az éneklés, amely megalapozza a zenei írás-olvasás képességet és az erre épülő hangszertanulást. Az éneklési képesség spontán fejlődése 7-8 éves kor körül véget ér és ezen a szinten marad, ha a gyermekek nem részesülnek további rendszeres, célzott zenei képességfejlesztésben, énekhangképzés fejlesztésben. A nyelvelsajátítással szemben a tiszta éneklés képessége nem fejlődik ki mindenkinél. Amíg a beszédfejlődés szakaszairól, zavarainak okairól számos tanulmány született, addig az éneklési képesség fejlődését akadályozó, lassító tényezők, hibák részletes feltárása tudomásom szerint eddig még nem történt meg. Kutatásom főként a gyermekek énekhangképzésének problémáira és azok fejlesztési lehetőségeire koncentrált, hiszen a fennálló énekhangképzési hibák teljes mértékben gátolják az egészséges, tiszta éneklést.

Előadásom célja, hogy bemutassam azt a kutatásomat, amely egyrészt a gyermekek éneklési képességének fejlesztésével foglalkozó nemzetközi irodalmak feltárásával, áttekintésével, összefoglalásával foglalkozik; másrészt pedig egy longitudinális self-study eredményeinek bemutatása, amely a gyermekhangképzési problémák, hibák és azok javítási lehetőségeinek feltárására, rendszerezésére összpontosult. A szakirodalmi áttekintés elkészítéséhez a dokumentum-, és tartomelemzés módszerét alkalmaztam. A gyermekek énekhangképzési problémáinak feltárására, a hibák csoportosítására és a javítási lehetőségek összegyűjtésére pedig megfigyelések során és egy longitudinális self-study keretében került sort, melynek adatait kvalitatív módszerekkel dolgoztam fel. Az self-study-t a saját hangképzés tanári praxisomon belül végeztem általános iskolai 5-6. osztályos tanulók között. A megfigyelési szakaszban 100 általános iskolás gyermek vett részt, melynek során több szempontból figyeltem meg a gyermekek éneklését. A kutatás során négy fajta gyermekhangképzési hibát különböztettem meg, melyek a következők: 1) levegős hangon éneklés, 2) préselt, forszírozott hangon éneklés, 3) izolált mellhangon éneklés, 4) morogva éneklés. Az énekhangképzési hibák okainak, jellemvonásainak feltárása után kidolgozásra kerültek e hangképzési problémák javítására alkalmas gyakorlattípusok, melyek a longitudinális vizsgálati szakaszban kipróbálásra kerültek és eredményességük a gyermekek énekhangképzési hibáinak fejlesztése terén bizonyítottá váltak. A longitudinális vizsgálatban összesen 8 diák vett részt. Mivel a hangszalagok rendkívül érzékeny szervek, így a helyes hangképzésre különös figyelemmel kell lenni és fontos rendszeres gyakorlás is.

Szakirodalom

Bailey B.A., Davidson J. (2005): Effects of group singing and performance for marginalised and middle-class singers. *Psychology of Music*, 2005. 33. sz.

Boone D. R., McFarlane S. C. (1988): *The Voice and Voice Therapy*. Englewood Cliffs NJ, Prentice-Hall.

Bergen H (2002): *Unsere Stimme*. Müller & Schade Verlag, Bern.

Dalla Bella S., & Berkowska M. (2009): Singing proficiency in the majority. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1169.

- Davidson L. (1994): Songsinging by young and old: a development approach to music. In: Aiello R. (szerk.): *Musical perceptions*. Oxford University Press, New York. 99-130.
- Demorest S.M., Pfordresher P. Q., Dalla Bella S., Hutchins S., Lou P., Rutkowski J., Welch G. F. (2015): Methodological perspectives on Singing Accuracy. *Music perception*, 2015. 32. sz.
- Dombiné K. E. (1992): A zenei képességeket vizsgáló standardtesztek bemutatása, összehasonlítása és hazai alkalmazásának tapasztalata. In: Czeizel E., Batta A. (szerk.): *A zenei tehetség gyökerei*. Arktisz Kiadó, Budapest.
- Fischer P-M. (1993): Die Stimme des Sängers. Analyse ihrer Funktion und Leistung – *Geschichte und Methodik der Stimmbildung*, Stuttgart/Weimar.
- Gembris H. (2006): The development of musical abilities. In: Colwell R. (szerk.): *MENC handbook of musical cognition*, Oxford University Press, New York.
- Göstl R. (1996): *Singen mit Kindern*. Con Brio, Regensburg.
- Hargreaves D. J. (1986/2001): *The developmental psychology of music*. Cambridge University Press, New York.
- Haupt E. (2006): *Hangterápia*. Holnap Kiadó, Budapest.
- Hirschberg J., Hacki T., Mészáros K. (2013): *Foniátria és társtudományok*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Houlahan H., Tacka Ph. (2006): *Kodály Today - A Cognitive Approach to Elementary Music*, Oxford University Press, New York.
- Joyner D. R. (1969): The monotone problem. *Journal of Research in Music Education*, 1969. 17. sz. 115-124.
- Kim J. (2001): Children's pitch matching, vocal range, and developmentally appropriate practice. *Journal of Research in Childhood Education*, 2001. 14. 2. sz.
- Kokas Klára (1972): *Képességfejlesztés zenei neveléssel*, Zeneműkiadó, Budapest.
- Lohmann P. (1938/1966): *Stimmfehler – Stimmerberatung. Erkennen und Behandlung der Sängerfehler in Frage und Antwort*. Schott Verlag, Mainz.
- Mendes A. P., Rothman H. B., Sapienza C., Brown W. S. Jr. (2003): Effects of vocal training on the acoustic parameters of the singing voice. *Journal of Voice*, 2003. 17. 4. sz. 529-543.
- Mohr A. (1997): *Handbuch der Kinderstimmgebung*. Schott Verlag, Mainz.
- Nichols B. E. (2013): *Task-based variability in children's singing accuracy*. University of Washington, Seattle.
- Nitsche P. (1969/1970): *Die Pflege der Kinder- und Jugendstimme*. Mainz.
- Pfordresher P. Q., Brown S. (2007): Poor-pitch singing in the absence of „tone deafness”. *Music Perception*, 2007. 25. sz. 95-115.
- Roberts E., Davies A. D. M. (1975): The response of „monotones” to a programme of remedial training. *Journal of Research in Music Education*, 1975. 23. 4. sz. 227-239.
- Rutkowski J. (1990/2010): The Measurement and Evaluation of Children's Singing Voice Development. *The Quarterly*, 1990. 1. sz. 81-95.
- Smith R. B. (1963): The effect of group vocal training on the singing ability of nursery school children. *Journal of Research in Music Education*, 1963. 11. 2. sz. 137-141.
- Surján L., Frint T. (1982): *A hangképzés zavarai, beszédzavarok*. Medicina Könyvkiadó, Budapest.
- Turmezeyné Heller E., Balogh L. (2009): *Zenei tehetséggondozás és képességfejlesztés*. Kocka Kör, Debrecen.
- Verdolini K., Druker D. G., Palmer P. M., Samawi H. (1998): Laryngeal adduction in resonant voice. *Journal of Voice*, 1998. 12. sz. 315-327.
- Welch G. F. (2010): *Children's singing development, self-concept and sense of social inclusion*. International Music Education Research Centre, Institute of Education, London.

Welch G. F (2012): *The Benefit of Singing for Children*. University of London, London.
Yank Porter S. (1977): The effect of multiple discrimination training on pitch-matching behavior of uncertain singers. *Journal of Research in Music Education*, 1977. 25. sz. 68-81.